

Laidiens: 04.06.2020., Nr. 107

Oficiālās publikācijas Nr.: 2020/107.3

Ministru kabineta noteikumi Nr. 334

Rīgā 2020. gada 2. jūnijā (prot. Nr. 38 11. §)

Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība

*Izdoti saskaņā ar Dzelzceļa likuma
40. panta otro daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtību.
2. Noteikumi neattiecas uz Latvijas Republikas teritorijā notikušo dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanu, kuros iesaistīti trešo valstu vilcieni, ja izmeklēšanas kārtību nosaka attiecīgi starptautiskie līgumi.
3. Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklē, lai noskaidrotu tā cēloņus (rīcību, trūkumus, notikumus, apstākļus vai to kombināciju, kas izraisījusi negadījumu) un sekas.
4. Dzelzceļa satiksmes negadījumus saskaņā ar šiem noteikumiem neizmeklē un neuzskaita, ja tie ir radušies dabas stihiju, vandālisma vai terorisma akta dēļ.
5. Lai uzlabotu dzelzceļa satiksmes drošību, samazinātu dzelzceļa satiksmes negadījumu rašanās iespējamību un novērstu dzelzceļa satiksmes negadījumus nākotnē, izmeklēšanu veic kā preventīvu pasākumu, un tajā ietilpst informācijas vākšana un analīze, secinājumu izdarīšana (ietverot cēloņu noteikšanu) un, ja nepieciešams, drošības ieteikumu izstrādāšana.
6. Izmeklēšanu veic neatkarīgi no tiesībaizsardzības institūciju un darba aizsardzības institūciju veiktās izmeklēšanas.
7. Pamatojoties uz izmeklēšanas rezultātiem, pārvadātājs, manevru darbu veicējs vai personas, kuras nodrošina attiecīgos tehnoloģiskos procesus (turpmāk kopā – pārvadātājs), vai dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, vai pārvadātājs kopīgi ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju, nosakot prioritātes, plāno un veic pasākumus, lai novērstu līdzīgus dzelzceļa satiksmes negadījumus.

II. Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācija

8. Ir šādi dzelzceļa satiksmes negadījumu veidi:

8.1. smaga dzelzceļa avārija;

8.2. nopietns negadījums;

8.3. satiksmes drošības pārkāpums;

8.4. starpgadījums.

9. Nopietns negadījums ir nevēlams vai neparedzēts pēkšņs notikums, kurā ir iesaistīts vismaz viens kustībā esošs riteklis ar ātrumu, kas ir lielāks par 0 km/h, vai īpaša notikumu virkne ar vismaz vienu no šādām sekām:

9.1. vismaz viens cilvēks (turpmāk – persona) gājis bojā nopietnā negadījumā vai miris 30 dienu laikā pēc tā, izņemot gadījumu, ja persona apzināti rīkojusies ar nodomu radīt sev miesas bojājumus un tādēļ iestājusies nāve (turpmāk – pašnāvība);

9.2. personai nodarīti miesas bojājumi, kuru dēļ persona ir hospitalizēta ilgāk par 24 stundām, izņemot gadījumu, ja persona apzināti rīkojusies ar nodomu radīt sev miesas bojājumus un tādēļ radušies smagi miesas bojājumi (turpmāk – pašnāvības mēģinājums);

9.3. radīti nopietni ritošā sastāva, sliežu ceļu vai citu iekārtu bojājumi vai nodarīts kaitējums videi 150 000 *euro* vai lielākā apmērā;

9.4. vilcienu satiksme attiecīgajā dzelzceļa posmā ir pārtraukta sešas stundas vai ilgāk.

10. Nopietnus negadījumus, kas izraisījuši šo noteikumu 9. punktā minētās sekas, klasificē šādi:

10.1. vilciena sadursme:

10.1.1. ar ritekli, ja viena vilciena daļa saduras ar cita vilciena vai ritekļa (kustīga vai nekustīga) daļu frontāli, no aizmugures vai no sāniem;

10.1.2. ar šķērsli būvju tuvinājuma gabarītā, ja saduras vilciena daļa un objekti, kas nostiprināti vai īslaicīgi atrodas uz sliežu ceļa vai tā tuvumā (izņemot šķērsli uz dzelzceļa pārbrauktuves vai pārejas), ieskaitot sadursmi ar kontakttikla elementiem;

10.2. vilciena nobraukšana no sliedēm, ja vismaz viens vilciena ritenis novirzās no sliedes galviņas;

10.3. negadījums uz dzelzceļa pārbrauktuves vai pārejas (izņemot pārejas starp peroniem un pārejas, kas paredzētas tikai dzelzceļa personālam) – negadījums, kurā iesaistīts vismaz viens riteklis un persona, kura izmanto dzelzceļa pārbrauktuvi vai pāreju dzelzceļa sliežu ceļa šķērsošana ar jebkādu transporta līdzekli vai kājām (turpmāk – pārbrauktuves lietotājs), viens vai vairāki pārbrauktuvi vai pāreju šķērssojoši transportlīdzekļi vai objekti, kas īslaicīgi atrodas uz sliežu ceļiem vai to tuvumā, ja tos pazaudējis transportlīdzeklis, kas šķērsos dzelzceļa pārbrauktuvi vai pāreju, ņemot vērā šādu dzelzceļa pārbrauktuves sadalījumu:

10.3.1. negadījums uz regulējamās dzelzceļa pārbrauktuves, kur pārbrauktuves lietotāju aizsardzību vai brīdinājumus ieslēdz manuāli;

10.3.2. negadījums uz regulējamās dzelzceļa pārbrauktuves, kur pārbrauktuves lietotājus brīdina ar ierīcēm, kuras aktivizē riteklis, kad tas tuvojas pārbrauktuvei (automātiska pārbrauktuves lietotāja brīdināšana);

10.3.3. negadījums uz regulējamās dzelzceļa pārbrauktuves, kur pārbrauktuves lietotājus brīdina un aizsargā ar ierīcēm, kuras aktivizē riteklis, kad tas tuvojas pārbrauktuvei (automātiska pārbrauktuves lietotāja aizsardzība un brīdināšana);

10.3.4. negadījums uz regulējamās dzelzceļa pārbrauktuves ar dzelzceļa sistēmas aizsardzību, kur pārbrauktuves lietotājus aizsargā ar ierīcēm (signāliem vai aizsardzības sistēmu), kas riteklim ļauj turpināt kustību tikai tad, ja

dzelzceļa pārbrauktuvei ir pilnīga lietotāja puses aizsardzība un pārbrauktuve nav aizņemta (automātiska dzelzceļa sistēmas aizsardzība);

10.3.5. negadījums uz neregulējamās dzelzceļa pārbrauktuves, kas aprīkota tikai ar ceļa zīmēm un kurai nav ieslēgtas nekādas brīdinājuma vai aizsardzības ierīces;

10.3.6. negadījums uz gājēju pārejas, kas neatrodas uz vienas klātnes ar dzelzceļa pārbrauktuvi. Gājēju pārejas, kas atrodas uz vienas klātnes ar dzelzceļa pārbrauktuvi, uzskata par dzelzceļa pārbrauktuves daļu. Par dzelzceļa pārbrauktuves daļu uzskata arī pārejas, kas ir autoceļa gājēju ietves turpinājums;

10.4. negadījums ar personu, kurā iesaistīts kustībā esošs ritošais sastāvs, – negadījums, kurā vienu vai vairākas personas notriecis dzelzceļa riteklis, tam piestiprināts vai no tā atdalījies priekšmets vai kurā persona izkritusi no ritekļa vai, atrodoties riteklī, notriekta ar nenostiprinātu objektu (izņemot pašnāvību vai pašnāvības mēģinājumu);

10.5. ugunsgrēks vai sprādziens riteklī (arī tā kravā), kas izceļas tā kustības laikā no izbraukšanas stacijas līdz galastacijai (ieskaitot stāvēšanas laiku izbraukšanas stacijā, galastacijā vai starpstacijās), kā arī ritekļa manevru laikā;

10.6. cits nopietns negadījums, kas izraisījis šo noteikumu 9. punktā minētās kaitīgās sekas.

11. Nopietnos negadījumos cietušo personu kategorijas ir šādas:

11.1. pasažieris. Drošības rādītāju noteikšanas nolūkos par pasažieri uzskata jebkuru personu (izņemot vilciena apkalpes locekļus), kas veic braucienu pa dzelzceļu, ieskaitot personu, kas cenšas iekāpt braucošā vilcienā vai izkāpt no tā;

11.2. nodarbinātais. Drošības rādītāju noteikšanai par nodarbināto uzskata jebkuru personu, kuras nodarbinātība ir saistīta ar dzelzceļu un kas strādā negadījuma laikā, ieskaitot pašnodarbinātos līgumslēdzējus, vilciena apkalpes locekļus un personas, kas apkalpo ritekli un infrastruktūras iekārtas;

11.3. pārbrauktuves lietotājs;

11.4. nepiederoša persona dzelzceļa teritorijā. Tā ir jebkura persona, kura atrodas dzelzceļa teritorijā vietā, kur tai atrasties ir aizliegts (turpmāk – piekļuves noteikumu pārkāpējs);

11.5. cita persona uz perona. Tā ir jebkura persona uz dzelzceļa perona, kura nav definēta kā pasažieris, nodarbinātais, pārbrauktuves lietotājs, cita persona ārpus perona vai piekļuves noteikumu pārkāpējs;

11.6. cita persona ārpus perona. Tā ir jebkura persona, kura neatrodas uz dzelzceļa perona un nav definēta kā pasažieris, nodarbinātais, pārbrauktuves lietotājs, cita persona uz perona vai piekļuves noteikumu pārkāpējs.

12. Dzelzceļa satiksmes drošības pārkāpums ir dzelzceļa satiksmes negadījums, kas nav izraisījis šo noteikumu 9. punktā minētās kaitīgās sekas. Dzelzceļa satiksmes drošības pārkāpumus klasificē šādi:

12.1. ritekļa nobraukšana no sliedēm;

12.2. ritekļa sadursme ar:

12.2.1. citu ritekli;

12.2.2. dzelzceļa infrastruktūras objektu, iekraušanas vai izkraušanas iekārtu elementiem vai priekšmetu, kas apdraud dzelzceļa satiksmes drošību;

12.3. vilciena neatļauta pieņemšana uz aizņemta ceļa;

12.4. vilciena neatļauta nosūtīšana uz aizņemtu dzelzceļa posmu;

12.5. vilciena pieņemšana vai nosūtīšana pa nesagatavotu vai nepareizi sagatavotu maršrutu, ieskaitot elektriskā ritošā sastāva nosūtīšanu vai pieņemšanu, ja maršruts vai tā daļa nav aprīkota ar kontakttīklu vai tajā nav sprieguma;

12.6. pabraukšana garām aizliedzošajam signālam, kad ritekļa jebkura daļa veic neatļautu kustību, pabraucot garām bīstamai vietai, kuru nosaka:

12.6.1. aizliedzošais lauka iekārtas signāls vai attiecīgi aprīkota vilces līdzekļa borta iekārtas signāls;

12.6.2. normatīvajos aktos par dzelzceļa tehnisko ekspluatāciju paredzēta mutiska vai rakstiska atļauja, ar kuru paziņots ritekļa kustības beigu punkts (vieta);

12.6.3. kontrolstabiņš (neskaitot strupceļu);

12.6.4. rokas signāls vai neautomātiski ieslēdzams signāls;

12.7. pabraukšana garām aizliedzošajam signālam, kad vilciena jebkura daļa veic neatļautu kustību, nepabraucot garām bīstamai vietai, ja:

12.7.1. tiek konstatēta rīkojuma apstāties ignorēšana gadījumos, kad nedarbojas vilciena drošības nodrošināšanas sistēma;

12.7.2. kustība notiek pēc vilciena drošības nodrošināšanas sistēmas izdotas drošas kustības atļaujas beigām;

12.8. darbu vietas nenorobežošana uz sliežu ceļiem;

12.9. pārmijas pārlikšana, ja uz tās atrodas riteklis;

12.10. ritekļa aizripošana aiz stāvēšanas ceļa kontrolstabiņa, luksofora vai izolētām salaidnēm;

12.11. ekspluatācijā esošā ritekļa detaļu lūzumi vai plaisas, kas rada nobraukšanas vai sadursmes risku, vai bojājumi, kas ir ritekļa tālākas kustības pārtraukšanas iemesls:

12.11.1. riteņa (riteņa centra vai bandāžas) lūzums ritošā sastāva ekspluatācijas laikā;

12.11.2. riteņa ass (riteņpāra ass, riteņpāra ass kakliņa) lūzums ritošā sastāva ekspluatācijas laikā;

12.11.3. ratiņu rāmja, virsatsperu sijas lūzums vai ritekļa nesošās konstrukcijas pārrāvums;

12.12. vilciena nosūtīšana, ja starp ritekļiem ir noslēgti bremžu maģistrāles gala krāni;

12.13. vilciena sakabes pašatkabināšanās vai sakabes pārraušana;

12.14. pārmijas uzgriešana;

12.15. bīstama signalizācijas sistēmas atteice, kuras dēļ signalizācijas sistēmas lauka vai borta iekārtu rādījums nav tik ierobežojošs, cik paredzēts;

12.16. tāds vilciena vilces līdzekļa bojājums, kura dēļ nav iespējams veikt visu maršrutu līdz galapunktam un jāpieprasa palīdzība vilciena aizvešanai līdz galapunktam;

12.17. ritekļa atkabināšana no vilciena bukses sasilšanas vai citu tehnisku iemeslu dēļ;

12.18. stacijas luksofora atļaujošā signāla pārslēgšanās uz aizliedzošo signālu, un pārslēgšanās dēļ riteklis pabrauc garām aizliedzošajam signālam;

12.19. kravas izkrišana no ritekļa braukšanas laikā, apdraudot dzelzceļa satiksmes drošību;

12.20. kravas iekraušanas noteikumu neievērošana, kas apdraud dzelzceļa satiksmes drošību un kuras dēļ jāatkabina vagoni;

12.21. neparedzēts sliežu ceļa bojājums, kura dēļ jāpārtrauc vilcienu kustība vai jāierobežo kustības ātrums līdz 15 km/h, ja bojājuma iemesls ir:

12.21.1. sliedes lūzums, sliedei sadaloties vismaz divos gabalos vai no sliedes atdaloties metāla gabalam, kas velšanās virsmā radījis defektu vairāk nekā 50 mm garumā un 10 mm dziļumā;

12.21.2. sliežu ceļa virsbūves defekts (piemēram, izmetums, nosēdums), kas saistīts ar sliežu ceļa nepārtrauktību un ģeometriju.

13. Dzelzceļa satiksmes drošības pārkāpumus, kas minēti šo noteikumu 12.6., 12.7., 12.11.1., 12.11.2., 12.15. un 12.21. apakšpunktā, uzskata par prekursoriem, kas ir iekļaujami kopīgajos drošības rādītājos.

14. Par starpgadījumiem var uzskatīt, piemēram, ātruma pārsniegšanu, vilciena apstāšanos ārpus perona, neatļautu pasažieru vilciena kustības uzsākšanu ar atvērtām durvīm, ritekļa bojājumus vai kļūmes (ieskaitot bukses silšanu), pārbrauktuves bojājumus, dzelzceļa infrastruktūras bojājumus, enerģijas apgādes iekārtu bojājumus vai kļūmes, nedrošu vai nesabalansētu kravas iekraušanu, ritekļa atrašanās vietas noteikšanas iekārtas kļūmes, stacionāro iekārtu ugunsgrēku.

III. Dzelzceļa satiksmes negadījuma paziņošana

15. Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs vai pārvadātājs, kurš saistīts ar dzelzceļa satiksmes negadījumu, papildus prasībām, kas noteiktas normatīvajos aktos par paziņošanas kārtību ārkārtas gadījumos, par negadījuma vietu, laiku, negadījumā iesaistīto pārvadātāju un dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju un notikuma apstākļiem nekavējoties informē:

15.1. Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju (turpmāk – inspekcija);

15.2. Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas biroju (turpmāk – izmeklēšanas birojs);

15.3. ja informē pārvadātājs, – attiecīgo dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju;

15.4. ja informē dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, – attiecīgo pārvadātāju;

15.5. ja negadījums ir noticis uz privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras sliežu ceļiem un tajā ir iesaistīts ritekļis, kas tiek izmantots satiksmē pa publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras sliežu ceļiem, – arī publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju.

16. Lai nodrošinātu dzelzceļa satiksmes negadījuma izmeklēšanu, dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs un pārvadātājs iespējami īsā laikā pēc negadījuma sagatavo un iesniedz inspekcijā paziņojumu, kurā norāda:

16.1. negadījuma datumu un laiku;

16.2. ziņotāju;

16.3. iesaistīto dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju vai pārvadātāju;

16.4. negadījuma veidu un klasifikāciju;